

K71 Bangiufula ti bamvutu sambu na bana ya ndundu (albino)

Kisalu ya des « Ministère pour Chaque Enfant »
ONG mukristo ya ke nata kivuvu na “bana ya Afrika ya bantu ya nkaka me vilaka”
Sambu BANA kele ressource ya kuluta nene sambu na konso nsi--
Makabu mosi ya ntalu ya Nzambi ke pesaka !

1. (Songa foto ya mwana ya ndundu)

Keti nge zaba muntu ya ndundu (ya bo ke binga mpi ‘albino’?)

- Ata bo me butuka na Afrika, to bo me butuka ya bibuti Afrikain, mpusu na bo kele mpembe to mbwaki. Nsuki na bo kele mpembe to kulere jon, ti meso na bo kele mbwaki.
- Ketu nge me yindula mambu yai? Nge zola kuzaba nki sambu na yo?

(Longi, pesa bana mwa-ntangu kupesa mvutu kana bo zola. Baka konso dibanza na mpila ya mbote ya ta pesa bana nsoni ve.)

2. Songa bafoto ya bantu mutindu na mutindu, bibuti ti bana

Kindundu to albinisme kele nki?

- Kindundu to albinisme kele mpila ya mwana kele, ya bo ke baka na bibuti na bo.
- Kaka bana ndundu ve, kansi bantu YONSO, nitu na bo kele mpila yo ikele, sambu bibuti ti bambuta na bo me pesa bo mpila yina ya kuvanda. Beto yonso kele na bampila mingi ya kuvanda ya me kwisaka na beto na nzila ya bambuta ya beto—kaka mama ti papa ve, kansi bambuta yonso na ntwala na bo.
- Bampila ya nkaka ya kuvanda ya ke katuka na bibuti yo yai: kuvanda nda to nkufi, kuvanda fioti to nene, kuvanda na nsuki nzila mosi to nioka-nioka, kuvanda na mpusu ndombe to mbwaki, ti mambu mingi ya nkaka.

3. Songa karte ya ke songa batrait ya zola kuyala ti batrait ya zola kuyala ve (AA, bb, etc.)

Sambu na nki bantu kele na mpusu ya kulere mutindu na mutindu ?

- Bampila ya kuvanda ya nkaka kele ngolo kuluta bampila ya nkaka. Beto tuba nde bo zola kuyala. Sambu bo zola kuyala, bo ke monika mbala mingi kuluta bampila ya nkaka kuvanda. Na français, beto tuba nde bo kele « trait dominant. »
- Mbandu, na bana ya kaka bibuti zole, bana ya mpusu ndombe ta vanda mingi, kuluta bana ya mpusu mpembe. Kana kibuti mosi ke na mpusu kuluta ndombe, ti kibuti ya nkaka ke na mpusu kuluta mpembe, bana mingi ta vanda na mpusu kuluta ndombe. Mpila ya kuvanda ndombe ke zola kuyala. Yo kele tret kuluta ngolo to “trait dominant.”
- Batret to bampila ya kuvanda ya nkaka kele na ngolo na nsi. Sambu bo ke zola ve kuyala, bo ke monika ve mingi-mingi, kansi mbala na mbala bo ta monika. Na français beto tuba bo kele “batret resesif (traits recessifs)”

- Mbandu, mpusu kuluta mpembe kele ‘trait recessive.’ Yo zola ve kuyala. Kana mama kele na mpusu kuluta ndombe ti tata kele na mpusu kele ndombe, bana mingi ta vanda na mpusu ya ndombe bonso mama. Mingi ve ta vanda na mpusu kuluta mpembe bonso papa. Mpusu ya mpembe kele “trait recessif.” Yo zola ve kuyala.

4. Songa foto ya bibuti zole na mwana ndundu

Kansi kindundu to albinisme kele ve mambu ya kuluta ndombe to kuluta mpembe. Yo kele bonso kulere me mana na mpusu ya mwana. Nki mutindu mambu yina ke salama?

5. Songo foto ya mwana ya ndundu.

- Kindundu to albinisme kele salama kana ndombe to kulere kele ve ata fioti, to fioti-fioti. Kima mosi na kati ya mwana ke songa yandi kutunga kulere ve.

Bonso albinisme kele mpila ya kuvanda ya ke katuka na bibuti to bambuta, nki mutindu bibuti zole ya ndombe lenda buta mwana ya ndundu?

- Bibuti zole ya ndombe lenda buta mwana ya ndundu sambu mpila ya kuvanda yai ya beto binga kindundu, yo ke zola ve kuyala. Yo kele trait recessif. Yo ke monika mingi ve bonso mpusu ndombe, kansi yo ke monika mbala na mbala. Konso muntu kele na batraits zole, to bampila ya kuvanda zole. Mosi katuka na mama ti bambuta na yandi, ti mosi katuka na tata ti bambuta na yandi. Beto baka mama bonso mbandu. Yandi kele na batrait zole na kati na yandi. Kana mosi kele ndombe, yo ta yala, ata trait ya zole ikele mpembe. Mama ta monika ndombe, sambu yo ke yala, ti muntu ta zaba ve nde na kati na yandi mpi ikele trait ya mpembe, sambu yo ke monika ve, sambu yo ke yalaka ve. Batrait yina zole—ndombe ti mpembe, yonso zole lenda vanda, kansi trait mosi ke monika ve sambu yo ke yalaka ve. Kiteso mosi na tata.

Kansi, kana bo zole buta, bo lenda buta ndambu bana ya ndundu, sambu bo yonso zole kele na trait ya mpembe na kati na bo.

6. Bafoto ya bana ya ndundu na bafami ti bana ya nkaka

Sambu na nki bantu kele na bakulere mutindu na mutindu?

- Bantu yonso--bandombe, bantu ya kulere shokolat, bambwaki, bamindele—bantu yonso kele na kulere na kati ya mpusu na bo, mpi na nsuki ti na meso.
- Kulere yai beto binga yo melanine. Melanine kele kaka kulere mosi—brun.
- Bantu yonso kele na kulere kaka kiteso mosi, kansi bantu ya nkaka ke na yo kuluta mingi. Bo kele bandombe. Ata na kati ya bandombe, bantu ya nkaka kele ndombe mingi-mingi, ti ya nkaka ndombe mingi ve. Bantu ya nkaka kele na kulere yina melanine ndambu. Bo kele bambwaki. Bantu ya nkaka kele na kulere yina melanine ndambu fioti. Bo kele bamindele. Bantu yonso kele na kulere kiteso mosi, kulere ya melanine, kansi bantu ya nkaka kele na yo mingi, ti bantu ya nkaka kele na yo fioti.

- Kulere yai melanine kele lusakumunu ya nene ya Nzambi me pesa bantu, sambu yo keba, to yo kele bonso proteksio ya ke sadisa nde mpusu ti meso kuyoka ve na nsi ya ntangu.
- Bana ya ndundu, bo kele na melanine ve, to bo ke na yo fioti-fioti-fioti. Sambu mpusu to meso na bo kele na kulere ve, nge lenda mona menga na bo na nsi ya mpusu to na nima ya disu. Yo yina, bo ke monika mbwaki.

Songa foto ya bana ya ndundu—meso na bo

Sambu na nki bana ya ndundu, mbala mingi bo lenda ve mona na mpila ya mbote?

- Bana ya ndundu kele na kondisio (mpila ya kuvanda) ya beto binga kindundu to albinisme.
- Kindundu to albinisme kele kimvuka ya kondisio (bampila ya kuvanda) ya ke kwisa na bana na nzila ya bibuti to ya bambuta na bo. Na français beto tuba nde yo kele génétique. Yo kele batrait (to bampila ya kuvanda) recessif (ya ke monika mingi ve sambu yo zola ve kuyala, kansi ya ke monika mbala na mbala.)
- Bakondisio (bampila ya kuvanda) kele yai: Kukonda ya kulere ya beto binga melanine na mpusu, na nsuka, ti na meso.
- Sambu bana ya ndundu ke na kulere melanine na mpusu ve, mpusu na bo ke monika mpembe. Yo mpi lenda monika mbwaki. Kana mbwaki, beto ke mona menga ya kele na nsi ya mpusu.

- Kondisio to mpila ya kuvanda yai ya beto binga kindundu, yo ke sala nde meso ya bantu yina ke zola ve mwini. Mwini fweti pesa meso na bo mpasi.
- Meso na bo kele na kifu na mpila nde mbala mingi, bo ke monaka ve mbote.

Songa foto ya ba-albino—mpusu na bo.

Sambu na nki bana ya ndundu kuzwa bamputa nswalu ?

- Bana albino, bo ke konda kulere yai melanine na mpusu na bo. Melanine yina, yo ke kebaka mpusu sambu mwini pesa yo mpasi ve. Kansi ba-albino, bo ke konda yo. Yo yina mwini lenda pesa mpusu na bo mpasi nswalu.
- Yo yina, mpusu na bo lenda yoka, ti mpusu lenda lwala nswalu.
- Yo yina, nge ta mona nde bo lenda vanda na bamputa mingi.

Songa foto ya thermometre ti bamikrobi

Keti albinisme to kindundu kele maladi? Mwana albino kele na maladi?

- Ikele ve. Albinisme (kindundu) kele maladi ve. Mwana kele ve maladi kaka sambu yandi kele albino.
- Maladi ke kwisaka na nzila ya bamikrobi, kansi kondisio yai albinisme (kindundu), yo ke kwisa ve na nzila ya bamikrobi to bavirusi.
- Muntu albino lenda pesa yo ve na muntu ya nkaka. Bantu ya nkaka mpi pesaka yandi yo ve sambu bo me simba yandi to sambu bo me pesa yandi bamikrobi na bo.
- Albinisme ke tadila mambu ya maladi ve ata fioti. Albinisme (kindundu) kele kaka kimvuka ya kondito beto binga jenetike. Yai zola tuba nde yo ke kwisaka na nzila ya bibuti to bambuta, ti yo me sala na mpila nde mwana me butuka mutindu yina.

Songa foto ya mwana ke simba albino

Kana muntu simba muntu ya kele albino, keti yo ta pesa yandi mpasi? Yo ta sala yandi nki ?

- Kusimba albino ta sala muntu kima ve ! Bantu albino kele kaka bonso bantu ya nkaka, kaka kulere ya mpusu, nsuki ti meso kele mpembe to mbwaki.
- Albinisme (kindundu) kele ve maladi. Yo yina, muntu lenda simba ba-albino kaka na mpila bo ta simba muntu ya nkaka. Bo lenda vanda penepene na albino, kaka na mpila bo ta vanda penepene na muntu ya nkaka.
- Kusimba albino ta pesa nge maladi ve. Yo mpi ta pesa nge malediksio (lusilu) ve.
- Kuvanda penepene na albino to kusimba albino, yo lenda kitula nge ve albino.
- Yo lenda sala ve na mpila nde nde bana na nge kuvanda albino. Yo ta sala nge kima ve ata fioti.

- Yo kele mbote kuvanda penepene na bana albino mpi kusimba bo, bonso nge ke simbaka banduku ya nkaka ya nge. Yo songa bo nde nge zola bo, ti nge ndima bo bonso banduku. Yo kele kidimbu ya kinduku. Yo ke pesaka mwana yina kiese, ti yo ke pesa nge mpi kiese.
- Yo yina, kana nge zaba muntu ya kele albino, kuvanda na boma ve. Pesa yandi mbote na diboko. Yina kele mbote kusala.

3. Songa foto—Muntu ke dia ti albino, to foto ya madia

Yo kele mbote to mbi kusumba madia ya albino ke teka? Yo kele mbote to mbi kana muntu kudia madia ya albino me lamba? Yo kele mbote to mbi kana muntu kudia sikamosi ti albino?

- Yai yonso, yo kele mbote kaka. Yo ta sala nge kima ve.
- Bambuka, muntu albino kele maladi ve kaka sambu na kindundu na yandi.
- Yo kele ve bamikrobi to bavirusi to baparasiti ve ata fioti ya ke pesaka albinisme. Yo kele ve malediksio to lusilu ya ke pesaka albinisme.
- Albinisme ikele kaka mpila mwana me basika ya bibuti to bambuta me pesa yandi.
- Kuvanda albino kele bonso kuvanda nda to nkufi. Kana muntu vandaka nda, keti nge ta yula keti yo kele mbote kusumba madia na yandi? Ikele ve. Nge

ta yula yo ve, sambu kuvanda nda kele maladi ve, yo kele kaka mpila ya kuvanda.

- Kana muntu vandaka nkufi, keti nge ta yula kele yo kele mbote kusumba madia na yandi? Ikele ve. Nge ta yula ve mpidina, sambu kuvanda nkufi kele ve maladi. Yo kele kaka mpila ya kuvanda. Kiteso mosi, albinisme (kindundu) ikele kaka mpila ya kuvanda.

Songa foto ya bangombo.

Keti albinisme kele malediksio (lusilu)? Ketu yo ke salama sambu muntu me loka yandi?

- Ikele ve. Albinisme kele ve lusilu to maledicsio. Yo ke kwisaka ve na nzila ya lusilu. Yo ke tadila lusilu ve ata fioti.
- Albinisme (kindundu) ikele kaka kimvuka ya batrait (bampila ya kuvanda) ya bibuti to bambuta me pesa, ata bo mosi vandaka ba-albino to ve.
- Bible ke songa beto nde bana yonso kele lusakumunu ya Nzambi me pesa. Bo ikele makabu Nzambi me pesa na bafami na bo. Yo yina, bana albino ikele lusakumunu. Bo kele makabu ya Nzambi, kaka bonso bana yonso ya nkaka.
- Mwana albino lenda yela kaka bonso bana ya nkaka.
- Mwana albino lenda sakumuna fami na yandi, bwala na yandi, nsi na yandi, ti nsi-ntoto ya mvimba.

Songa foto ya nkento ke na divumu

Kana nkento ya kele na divumu kutala albino, yai ta natila yandi lusilu? Yo ta sala yandi nki?

- Ikele ve. Yo ta natila yandi lusilu ve. Yo ta sala yandi ata kima mosi ve. Kumona muntu ya nkaka, yo ke tala ve mpila mwana ke yela na kati ya divumu ya mama, to mpila yandi ke basika.
- Kutala muntu albino, yo ta sala mama kima ve. Yo ta sala mwana kima ve.

Foto ya muntu ya ke songa nsoni

Kubuta mwana albino, keti yo kele nsoni?

- Ikele ve. Yo kele nsoni ve. Bana yonso kele lusakumunu ya Nzambi. Yesu Kristo tubaka nde, “kimfumu ya Nzambi kele na bo” (Matayo 19:14).
- Kubuta mwana albino kele nsoni ve. Yo ke songa ve nde bibuti me sala mbi, ata mama, ata papa.
- KONSΟ mwana kele lusakumunu ya Nzambi! (Bana repeter phrase yina ya mpila ritimike.)
- Konso mwana, Nzambi me sala yandi na kifwani na Yandi mosi. Yo yina, bana yonso kele mbote mingi.

4. Foto ya makulu, maboko

Keti bana albino kele na ngolo majike? Ketu baparti ya nitu na bo kele na ngolo majike? Ketu baparti ya nitu na bo lenda belula bantu ya maladi ?

- Ikele ve ata fioti. Bantu albino, bo kele kaka bantu bonso bantu ya nkaka.
- Bo kele na ngolo majike ve. Bitini ya banitu na bo, bo kele na ngolo majike mpi ve.
- Baparti ya nitu na bo, yo kele na ngolo ve ata fioti kubelula bantu.
- Bantu ya sala majike, bo ke sosa kaka kuzwa mbongo ya bantu na nzila ya luvunu na bo. Bo lenda sadisa muntu ve.
- Na mvula 2007 na nsi ya Tanzania (nsi mosi na Afrika), banganga-ngombo tubaka nde baparti ya bana albino, bonso diboko to dikulu, yo lenda belula bantu. Bo fwaka bana albino mingi sambu na kubaka maboko ti makulu na bo, kansi ATA
MUNTU MOSI BELUKAKA VE ! Yonso vandaka kaka luvunu ya banganga-ngombo sambu bo kuzwa mbongo.

15-Foto ya nkento ya kele albino

Keti bamalade lenda beluka kana bo lala ti albino kusala bizumba ti yandi?

- Ikele ve. Yai ikele luvunu. Kulala ti muntu na nzila ya bizumba, yo ke belula ata maladi mosi ve. Yo kele masumu kaka.
- Na nsi ya Zimbabwe awa na Afrika, bantu mingi me sala bizumba ti albino sambu muntu mosi me songa bo nde yo ta belula SIDA. Yai ikele luvunu. Ata muntu mosi ve me beluka ya SIDA na nzila yina.
- Nki me salama sambu na luvunu yina ? Babakala mingi me ladisa bankento albino na kingolo-ngolo sambu babakala yina yindulaka nde yo ta belula SIDA na bo. Babakala yina me beluka ve, kansi bo me pesa maladi na bo SIDA na bankento yina. Na nsuka bo yonso zole ta fwa sambu na luvunu yina.
- Bantu ya kele malade, mbote bo kwenda na docteur kubaka lusadisu medical, bo mpi sosa lusadisu ya Nzambi na nzila ya bisambu.

Songa foto ya mwana albino na classe, mwana albino na kwa ya nzo

Keti bantu albino kele mayele, to mayele mingi ve?

- Bantu albino kele mayele bonso bantu ya nkaka.
- Bo lenda vanda mayele mingi.
- Bo lenda kuma bantwadisi ya bantu ya nkaka. Bo lenda kuma bantu ya nene, ata na komerse, ata na misiki to danse, ata na edukasio (nzo-nkanda), ata na kipastora, ata na konso yina ya bo zola kusala.
- Kulere ya mpusu ke tadila ve mayele ya muntu, ata fioti ve.

Songa banombre & bisono na dibaya ya mpembe

Sambu na nki bana albino ya nkaka ke mona mpasi ya kulonguka ?

- Kana mwana albino ke mona mpasi kulonguka, mbote nde bo kwenda na docteur ya zaba meso mingi, yandi tesa visio ya mwana.
- Bonso ba-albino mingi ke monaka ve mbote, yo lenda vanda nde mwana lenda mona mbote ve bisono ya longi ke sonika na zulu ya dibaya ya mpembe. Yo lenda vanda nde yandi ke mona ve mbote bisono na mikanda na yandi. Kana mpidina, yo ta vanda mpasi sambu na yandi kulonguka, sambu yandi ke mona na mpasi, ata yandi kuvanda mayele mingi.
- Mbala mingi bana albino lenda mona mpasi kuzenga diswaswanu ya fioti ya kusonika (l to t, c to o to e, etc.). Sambu na yo, bo lenda mona mpasi kutanga to kusala maths, kumona diswanu na kati ya 1 ti 7, par example.
- Kansi, kana bibuti ti longi lenda sadisa bana albino kumona mbote nki bo fweti longuka, bana albino

lenda sala mbote na bakalasi na bo yonso.
Na kati ya bana albino, bana ya mayele mingi ta vanda, bana ya ndambu mayele ta vanda, ti bana ya mayele mingi-mingi ve, bo mpi ta vanda. Yai mpi kele mpila yo kele na bana yonso ya nkaka.

Songa foto ya albino ke sadila magnifikatere, kebaka examen ya meso

Kana mambu yai ya beto me tuba ke sadisa ve, nki mutindu ya nkaka nge lenda sadisa mwana albino kumona mbote ?

- Mbote fami kunata yandi na docteur ya meso, sambu na kuzaba mbote-mbote mambu ya meso ti mambu ya visio.
- Mbala ya nkaka, luneti lenda sadisa, kansi konso luneti ve. Docteur fweti mona meso ya konso muntu, ebuna yandi pesa luneti ya lenda sadisa mwana yina.
- Fami lenda meka magnifikatere ya muntu ke simba na diboko, kana yo lenda sadisa yandi kutanga. Mwana lenda simba mukanda penepene na luse na yandi, kana yo mpi lenda sadisa.
- Bana albino lenda keba meso na bo nde mwini kubebisa bo ve kuluta, kana bo lwata luneti ya ndombe (luneti solere) ntangu bo kele na nsi ya ntangu. Kansi, bo fweti bakisa nde luneti yina kele kaka proteksio, yo ta sadisa bo ve kumona kuluta mbote bonso kutanga, etc. Yina ta lomba luneti ya docteur ya meso lenda pesa na nima yandi me zikisa meso ya mwana kele nki mutindu.

Foto: Lunette solere

Keti luneti solere ta sadisa meso ya ba-albino yonso?

- Baluneti solere lenda sadisa ba-albino mingi kukeba meso na bo sambu ntangu kubebisa yo ve kuluta mpila ya meso ikele dezia.
- Mbote ba-albino yonso fweti lwata baluneti solere (baluneti ya ndombe) kana bo ta vanda na nsi ya ntangu.
- Beto fweti bakisa nde baluneti solere sadisa muntu ve kutanga to kumona kuluta mbote. Kaka bo ke sadisa mingi kukeba meso sambu ntangu kuyoka bo ve.
- Mbala mingi, kana albino lwata luneti solere, yo ke pesa kiese na meso bonso masa ya madidi, sambu mwini kele mpasi mingi na meso na bo.
- Baluneti solere ya nkaka, muntu lenda lwata yo na zulu ya baluneti ya docteur ke pesaka ya ke sadisa muntu kumona.

Foto: mwana-bakala ti mwana-nkento albino

Ba-albino kuluta kele bana-bakala to bana-bankento ?

- Bana bankento ti babakala, bo yonso zole lenda vanda albino kiteso mosi.
- Kiteso ya demi ya ba-albino kele babakala, ti kiteso ya demi na bo kele bankento.

Songa foto ya bambisi ya kele albino

Keti albinisme (kindundu) ke monika kaka na Afrika?

- Ikele ve. Albinisme ke monika na konso kimvuka ya bantu na nsi-ntoto ya mvimba, kansi yo ke monika kuluta na Afrika, ti yo ke monika nswalu na bantu ya kulere ndombe, sambu yo ke sala contraste mingi ti bantu ya nkaka.
- Bantu ya bansi yonso lenda vanda albino. Ata bambisi mpi lenda vanda albino. Ya nkaka ikele kitoko mingi. Nki beno banza?

Foto ya bafami ya bana albino & bafami ya kele ndambu albino, ndambu ndombe

Kana bibuti kele na mwana albino mosi, keti yai ke songa nde bana ya kwisa na nima ta vanda albino mpi?

- Yo ke songa ve nde bo yonso fweti basika kaka albino. Bana ya nkaka ya bo buta, ya nkaka lenda vanda albino, ya nkaka lenda vanda albino ve.
- Bima ya fioti ikele na konso cellule ya muntu ya beto binga ba“djine.” Yo kele baddjine yina ya pesa nitu ordre kusala kulere melanini mingi, to kusala yo fioti, to kusala yo ve. Badjine ya nkaka kele “dominant”. Bo zola kuyala. Bo ke monika nswalu. Ya nkaka kele “resesif”. Bo yola ve kuyala. Bo ke monika nswalu ve. Bantu lenda vanda na djine resesif sambu na albinisme, ata bo mosi kele albino ve. Kana bibuti yonso zole kele na ddjine resesif sambu na albinisme, kiteso ya ‘mosi na kati ya iya’ ya bana na bo ta vanda albino.
- Bafami mingi kele na bana mosi to kuluta ya kele albino, ti bo kele na bana ya nkaka mpi ya kele albino ve.
- Ata na mapasa, mwana mosi lenda vanda albino ti mwana ya nkaka ndombe bonso bana ya nkaka ya Afrika.

Carte ya bamvula ya bantu lenda zinga to foto ya bantu ya me nuna mingi

Keti bantu albino lenda zinga luzingu ya nda ?

- Mbala kuluta mingi, albino lenda zinga luzingu ya nda bonso bantu ya nkaka, kana yandi kuzwa ve kansere ya mpusu, ya ke kwisaka kana yandi kele mingi na nsi ya ntangu kukonda proteksio.
- Bantu albino mingi lenda zinga luzingu ya nda bonso bantu ya nkaka. Albinisme yo mosi, yo ke fwaka muntu ve.
- Ba-albino fweti landa bansiku ya santé ya mbote ya ke tadila bantu yonso. Bantu albino mpi fweti lwata luneti solere, bo fweti fika mpusu na bo, bo fweti lwata mpu ya kele na borde ya nda, ti bo fweti fika nitu ya lele ya mpembe. Lele na bo vanda ti maboko ti makulu ya nda ntangu ya bo kele na nsi ya ntangu. Yai ta sadisa nitu na bo kubuya kansere ya mpusu, na mpila nde bo kuzinga luzingu ya nda.

Songa foto ya mama albino ti mwana na yandi

Keti ba-albino lenda bala ? Ketu bo lenda buta bana ?

- Ee, ba-albino kele bonso bantu ya nkaka na mpila na bo kukwela ti kubuta.
- Bo lenda buta ti bo lenda sansa foye ti fami.
- Bo ke na mfunu kaka ya proteksio sambu na ntangu.
- Yo kele mfunu nde bo bala muntu ya ke bakisa albinisme. Bantu mingi kele na boma ya bantu albino, boma mosi ya kele mayele ve, ya kele na base ve na mambu ya kieleka. Baluvunu kele mingi sambu na albinisme. Kubala muntu ya ke tula ntima na baluvunu yina, yo lenda twadisa muntu na nzila ya mpasi na dibala na yandi.

Songa ba-albino ya me sala mambu ya nene

Nki mpila luzingu ya albino ta vanda ?

- Bantu albino me sala mbote na bampila mingi.
- Keti nge me zaba nde mosi na kati ya bamfumu ya nsi ya Japon vandaka albino?
- Keti nge me zaba nde ba-acteur mingi, ba-comedien mingi, ti bantu ya musiki ti danse, bo mingi me vanda albino?
- Keti nge me zaba nde ba-modele ya fasion (bantu ya ke lwata bilele ya kitoko kusonga yo na bantu ya zola sumba yo), mingi na bo me vanda albino? Keti nge me zaba nde bantu ya komerse internasional (bantu ya ke sumba na nsi mosi, ke teka bima na nsi ya nkaka), mingi na bo me vanda albino? Keti nge me zaba nde, na kati ya ba-educateur ya nene, mingi me vanda albino?
- Sukse to kununga na bo me basika na mpila bo mosi me tula ngolo, yo me basika mpi na mpila bafami ti babwala ti mabundu na bo me pesa bo kikesa. Yai kele kiteso mosi sambu na beto yonso, ata beto

vanda albino to ve.

- Sambu meso na bo ke zola ve ntangu, mbala mingi kosalu na kati ya nzo to buro kele mbote sambu na bana ya kele na albinisme. Bisalu mingi ya mfunu ikele ya bantu albino lenda sala, bisalu ya ke pesa luzingu ya mbote, ti ya kele kusadisa fami ti bwala, ti Kimfumu ya Nzambi.

30-Songa bafoto ya bandeke ya kitoko.

Keti kieleka Nzambi ke zola bantu albino ? Kana mwana kele albino, keti yai ke songa nde Nzambi me buya mwana yina ?

- Nzambi zola bantu yonso, ata bambisi yonso ya Yandi me sala. Bible ke songa beto nde ata ndeke mosi ya fioti, ya bantu mona mfunu mingi ve, yo lenda bwa ve na ntoto kukonda Nzambi kumona yo. Yesu tubaka nde beto bantu kele na valere mingi kuluta bandeke (Matayo 10 :29,31). Yandi zola beto kuluta bo!
- Yesu tubaka nde ata bintuntu ya nseke kele na diboko na Yandi, Yandi ke sansa yo (Matayo 6:26, 28).
- Nzambi zola konso muntu, ata bo vanda ya konso mpila, ata nitu na bo vanda nki mutindu. “Sambu Nzambi me lutaka kuzola bantu YONSO (bantu yonso kele na kati ya nsi-ntoto yai), yo yina Yandi pesaka bo Mwana mosi kele na Yandi, sambu konso muntu yina kwikila Yandi, yandi kufwa ve, kansi yandi kuvanda na moyo ya mvula na mvula (Yoane

3:16).

- Bima ya Nzambi me sala ke songa pwelele nde Yandi zola kitoko ya mutindu na mutindu. Yindula bakulere ya bintuntu Yandi me sala—ruj, oranje, roze, mbwaki, sitro, blu, pourpre, viole, ee, ti ya nkaka Yandi me sala mpembe. Yandi salaka bantu mpi na bakulere mingi mutindu na mutindu. Yandi zola bantu yonso ya Yandi me sala. Yandi zola ba-albino bonso Yandi zola bantu ya nkaka.

31-Mwana albino

Kusolula ti bana:

Nge me longuka nki mambu ya mpa sambu na albinisme ?

Nki bakestio ke bikala na ntima na nge ?

Nge me wa nki sambu na bantu ya albino, ya nge bakisa ntangu yai nde yo kele luvunu ?

Kana nge zaba muntu ya kele albino, nge fweti vanda nki mutindu ti muntu yina ? Nge fweti solula ti yandi nki mutindu ? Sambu na nki ?

Kana nge kele na nduku ya kele albino, nki mutindu nge lenda sadisa yandi ?

Nki mutindu nge ta balula mpila ya nge ke sala ti bantu ya kele albino, yantika ntangu yai ?

Développé et présenté par L'ONG
Every Child Ministries International
(Des « Ministères pour Chaque Enfant »)
E-mail : ecmafrica@ecmafrica.org
Pour obtenir des autres matériaux didactiques
gratuitement : www.teachingforafrica.com